

ΠΛΑΤΩΝ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΩΝ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΩΝ
ΚΑΙ ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΩΝ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΜΗΝΑ

ΥΠΟ ΤΟΥ

ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΚΟΥ

ΣΥΛΛΟΓΟΥ

ΕΤΟΣ Α΄.-ΤΟΜΟΣ Α΄.

(Ὅτι ἐστὶ περὶ τοῦ ἄν ὀσιωτέρου ἀνθρώπου
βουλευσάτω ἢ περὶ παιδείας καὶ αὐτοῦ καὶ
τῶν αὐτοῦ οἰκείων. (Πλάτ. Θιάγης.)

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ Κ. Ν. ΦΙΛΑΔΕΛΦΕΩΣ

—
1879

ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων διδασκάλων ὁ κύκλος τῶν διδακτέων μαθημάτων κατὰ ῥητὴν τάξιν καὶ δίκην προγράμματος. Τούτου δ' ἀρχὴ ἐγένετο μεταξὺ τοῦ α'. (293—244 π. X.) καὶ τοῦ β'. Φοινικοῦ πολέμου (218—212 π. X.), ἐπειδὴ ὁ Πλούταρχος ἐν ῥωμαϊκῷ ζητήματι 59 διαρρήδην μνημονεύει «ὅτι βραδέως ἐγένετο ἀρχὴ τοῦ ἐπὶ μισθῷ διδάσκειν καὶ πρῶτος ἠνέωξε παιδαγωγεῖον ὁ Σπύριος Καρβίλιος τοῦ Καρβιλίου ἐκείνου ἀπελευθέρου, τοῦ πρώτου τὴν ἰδίαν γυναικὰ διαζευχθέντος.» Ὁ πατέρων τοῦ ἀπελευθέρου αὐτοῦ Σπύριος Καρβίλιος Μάξιμος Ῥύγας, ὁ ἀπὸ τῶν Σάρδων θρίαμβον καταγαγὼν καὶ πρῶτος μνημονευόμενος ὡς διαζυγεῖς τὴν ἑαυτοῦ σύζυγον ὑπέταυσεν ἔτει 234 π. X. καὶ εἶτα 212 π. X. οἰωνοσκόπος ἀποδειχθεὶς ἐξεμέτρησε τὸ ζῆν, (ἴδ. Α.β. XXVI. 23.) Τὴν δὲ τῆς γραμματικῆς ἐπιτομὴν λέγεται Κράτης ὁ Μαλιέτης, ὁ τῶν Ἀλεξανδρίνων ἀντίπαλος περὶ τὸ 170 π. X. ἀκμάσας καὶ μετὰ τοῦ Ἀθανάτου Ἀριστάρχου (160 π. X.) εἰς τοὺς κρατίστους γραμματικούς καὶ κριτικούς καταλεγόμενος, πρῶτος εἰς Ῥώμην εἰσαγαγών. Οὗτος λοιπὸν συμπροσβύσας τοῖς ὑπὸ Ἀττάλου εἰς τὴν σύγκλητον ἀπεσταλμένοις ἀφίκετο ἐν Ῥώμῃ κατὰ 167 π. X. ὀλίγον ὕστερον τῆς τελευτῆς τοῦ ποιητοῦ Ἐννίου καὶ κατὰ τὴν κώμην τοῦ Παλασίου ἐξολισθήσας καὶ ἐν τῇ ὀπῇ διώρυχος θραύσας τὴν κνήμην καθ' ἅπαντα τὸν χρόνον τῆς θεραπείας πολλάς συνεχῶς ἐποιήσατο ἀκροάσεις τοῖς Ῥωμαίοις καταστάς ὑπογραμμὸς πρὸς μίμησιν (ἴδ. Σουετών. de illustr. Grammat 2).

(ἔπεται συνέχεια).

N. ΠΕΤΡΗΣ.

Ε'.

Οὐδὲν τὸ μικροῦ λόγον ἄξιον ἐν τῇ διαγωγῇ τοῦ παιδός.

(ἴδ. συνεχ. ἐν σελ. 160).

Τὸ παράδειγμα, ὅπερ ὁ παιδαγωγὸς δίδει εἰς τὸν παῖδα εἶνε δραστηκώτερον τῶν περιπαθεστέρων καὶ εὐλογωτοτέρων λόγων. Οἱ παῖδες εἶνε καθ' ὑπερβολὴν πονηροί, πανοῦργοι, λίαν ἀνοικτομμάται, ἀσίποτε διατελοῦσιν ἐν παρατηρήσει, κρίνουσι κατὰ τὸν ἰδιάζοντα αὐτοῖς τρόπον καὶ ἀναφορὰν τὰς πράξεις τῶν ἀνδρῶν, καὶ μάλιστα τὴν δίαιταν τῶν γονέων των. «Ὅσον περιπαθεῖς καὶ ἀν ὧσιν οὐ λόγοι, δὲν δύνανται νὰ ἐμποιήσωσιν εἰς τοὺς παῖδας τόσην ζωηρὰν παράστασιν τῶν ἀρετῶν.

καὶ τῶν κακιῶν, ὅσῃν αἱ πράξεις τῶν ἄλλων ἀνθρώπων, ἀρκεῖ μόνον νὰ συστήσῃς αὐτοῖς νὰ ἐξετάζωσι τὴν τοιούτην ἢ τοιαύτην καλὴν ἢ κακὴν ἰδιότητα ἐν ταῖς περιστάσεσιν ἐκείναις, καθ' ἃς αὐταὶ ἐκδηλοῦνται ἐν τῇ πράξει. Οὕτω καὶ ὡς πρὸς τοὺς τρόπους τὸ ἀλλότριον παράδειγμα θὰ κάμῃ τὸν παῖδα νὰ αἰσθανθῇ τὸ καλὸν καὶ τὸ ἀπρεπὲς πολλῶν πράξεων πολὺ κάλλιον ἢ ὅλα τὰ παραγγέλματα καὶ οἱ συμβουλευτικοὶ λόγοι. Ἄν λοιπὸν θέλῃς διὰ τοῦ παραδείγματός σου νὰ ἀσκήσῃς σωτήριον ἐπὶ τοῦ παιδός σου ἐπιρροήν, ἀνάγκη πρὸς τοῦτο πολλῆς φροντίδος καὶ φρονήσεως. Πρὸς τὸν σκοπὸν δὲ τοῦτον ἱκανὴν συμβουλήν θεωροῦμεν, ἂν σοὶ εἴπωμεν νὰ προσέχῃς εἰς τοὺς λόγους καὶ νὰ ἔχῃς ὡς οἶόν τε ἀμεμπτον διαγωγὴν. Ὁ κακὸς σπόρος, ὁ σπόρος τῆς διαφθορᾶς, ὅστις ἔνεκα τῆς ἀπροσεξίας σου ἤθελε πέσει εἰς τὴν καρδίαν τοῦ παιδός, δὲν θὰ βλαστήσῃ εἰμὴ φεῦ, πρὸς κατάραν τῶν πολιῶν τριχῶν σου, πρὸς αἴσχος τῶν πρεσβυτικῶν ἡμερῶν σου. Ἐν τῇ οἰκογενεῖᾳ τοῦναντίον, ἐν ἧ ἡ μήτηρ διδάσκει τὴν κοσμιότητα, τὰ τέκνα διατηροῦσι τὸ ἐπαγωγότερον θέλημα τοῦ νεαροῦ αὐτῶν μετώπου τὴν αἰδῶ. Ἡ κοινὴ παροιμία λέγει «κατὰ μάγνα κατὰ κήρη» καὶ ὅντως οἱ παῖδες εἶνε ἡ ἀντανάκλασις, ἡ ἠχώ τῶν γονέων τῶν. Οἱ λόγοι, αἱ πράξεις, αἱ κινήσεις τῶν εἰσὶ πάντοτε πανομοιότυπον τῶν λόγων καὶ τῶν πράξεων τῶν τὴν ζωὴν αὐτοῖς δόντων. Ἡ παιδικὴ ἡλικία εἶναι ἐκ φύσεως μιμητικὴ· ἂν τὰ πέριξ αὐτῆς ὦσι ἀγαθὰ καὶ εὐσεβῆ, ὁ παῖς θὰ ἀμιλλᾶται νὰ φανῇ τοιοῦτος· ἂν δὲ τὰναντία εἰσὶν ἀσεβῆ, πονηρά, ἐλαττωματικά, δὲν θὰ βραδύνη ὁ παῖς νὰ ἀναπαραγάγῃ τὰς αὐτὰς ἐλλείψεις, ὡς ἐν κρυσταλλῶδει ἐπιφανείᾳ τῶν διαυγῶν ὑδάτων ἀντανακλῶνται πιστῶς, εἴτε ἰλαραί, εἴτε ἄγριαὶ αἱ περιστοιχοῦσαι αὐτὰ ὄχθαι, οὕτως ἀναπαραγόνται εἰς τοὺς παῖδας αἱ καλαὶ ἢ αἱ κακαὶ ἕξεις τῶν περιστοιχοῦντων αὐτοὺς γονέων. Δυστυχῶς ὑπάρχουσι γονεῖς καὶ παιδαγωγοὶ ὀλίγον κατανοοῦντες τὴν δύναμιν τοῦ παραδείγματος· δὲν διστάζουσι νὰ ἐκθέσωσι τὰ τρυφερὰ ταῦτα φυτὰ εἰς μεμολυσμένην ἀτμόσφαιραν, εἰς ἀτμόσφαιραν δηλητηριάζουσαν τὴν ἀγνὴν τῶν καρδιῶν. Ἐνασμενίζονται νὰ προσφέρωσιν εἰς αὐτὰ φευκτέα τινὰ παραδείγματα, ὡς ποτε οἱ Σπαρτιαταὶ, αἴτινες, ἵνα ἐμπνέωσιν εἰς τοὺς παῖδας τῶν ἀπαρέσκευαν εἰς τὴν μέθην, ἐξέθετον ὑπὸ τὰ ὄμματα αὐτῶν δούλους λειποθυμοῦντας ὑπὸ μέθης. Ἄγνοοῦσι τὴν μεγίστην εὐθύνην τῶν· δὲν ἀναλογίζονται τὸν λόγον, ὅν ἡμέραν τινὰ θὰ δώσωσιν· οἱ τοιοῦτοι οὐδέποτε θέλουσι δοκιμάσει τὴν εὐχαρίστησιν νὰ ἴδωσι νὰ ἀντανακλώσιν ἐπ' αὐτῶν αἱ ἀκτῖνες τῆς ἀρετῆς τῆς ὑπὸ τῶν ἰδίων τέκνων ἀσκουμένης.

Ἄλλοι δὲ ἀντὶ νὰ πονῶσιν ὅπως καταστήσωσι τοὺς υἱούς τῶν ἢ τοὺς

μαθητάς των φρονίμους καὶ ἐναρέτους ἀνθρώπους, θεωροῦσιν ὡς πολλοῦ λόγου ἄξιον νὰ ἐκμάθωσιν αὐτοὺς νὰ ὦσιν εὐστροφοὶ, ἵνα γίνωσιν ἀηδεῖς λογομάχοι. Οὗτοι αἰσθάνονται πολὺ μείζονα εὐχαρίστησιν ἀκούοντες τοὺς παῖδας αὐτῶν νὰ ὁμιλῶσι καθαρῶς, μετὰ κομψότητος καὶ χάριτος, ἢ νὰ βλέπωσιν αὐτοὺς ἐνεργοῦντας μετ' ἀποφάσεως καὶ σταθερότητος. Τὴν τοιαύτην ἀγωγὴν παραβάλλομεν πρὸς καλῶς κατεσκευασμένον τάφον, κεκοσμημένων μὲν ἔξωθεν, ἔσωθεν δὲ γέμοντα κατὰ τὴν γραφὴν ὀστέων καὶ δυσωδίας. Ἰδοὺ τί λέγει ἀρμόδιος περὶ τὰ τοιαῦτα ἀνὴρ· «Πρόσεχε νὰ μὴ συνειθίσῃς τὸ τέκνον σου εἰς τὴν σοφιστικότητα (ergotage) εἴτε αὐτὸ ἀσχοῦμενον εἰς ταύτην, εἴτε θαυμάζον τοὺς ἐπιτηδευομένους τὰ τοιαῦτα· ἐκτὸς ἄν, ἀντὶ ἀξίου ἀνθρώπου θέλῃς νὰ καταστήσῃς αὐτὸ φιλόνεκον, ἐπίμονον ἐν ταῖς συζητήσεσιν, τοιοῦτο ὕπερ θὰ θεωρῇ τιμὴν νὰ ἀντιλέγῃ πρὸς πάντα καὶ τὸ χεῖριστον, ὕπερ θὰ θέτῃ τὰ πάντα ὑπὸ συζήτησιν, νομίζον, ὅτι σκοπὸς πάσης συζητήσεως δὲν εἶνε ἡ ἀλήθεια, ἀλλ' ἡ εὐχαρίστησις τοῦ νὰ θριαμβεύσῃ κατὰ τοῦ ἀντιπάλου του.

(ἀκολουθεῖ).

M. ΓΚΙΟΛΜΑΣ

Ἡ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗ ΛΕΞΙΑ ΤΗΣ ΝΕΩΤΕΡΑΣ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑΣ.

Πραγματεία συγγραφείσα μὲν

ΥΠΟ Α. ΠΟΡWITCZ,

μεταφρασθεῖσα δὲ

ΥΠΟ ΠΕΡΙΚΛΕΟΥΣ ΙΑΣΕΜΙΔΟΥ.

Ἡ ψυχολογία εἶνε, ὡς ὁ Λάζαρος¹ εὐστόχως παρατηρεῖ, ἡ μήτηρ τῆς παιδαγωγικῆς. Ὅντως δὲ δὲν σφάλλομεν πολὺ, ἂν εἴπωμεν ὅτι ἡ σχέσις ἀμφοτέρων εἶνε ὁμοία πρὸς τὴν σχέσιν, ἣν ἔχουσιν ἡ μαθηματικὴ καὶ ἡ φυσικὴ πρὸς ἀλλήλας. Διότι εἰς πολλὰ εἶνε βεβαίως ἡ παιδαγωγικὴ οὐδὲν ἄλλο ἢ ἐφηρμοσμένη ψυχολογία, ὡς ἡ φυσικὴ ἐφηρμοσμένη μαθηματικὴ. Ἄν δ' ἔχει οὕτω, δικαίως πρέπει νὰ θαυμάζωμεν, διότι σήμερον αἱ μεταξὺ ἀμφοτέρων τῶν ἐπιστημῶν ἀναφοραὶ ὑπῆρξαν τοσοῦτον ψυχραὶ καὶ περιορίσθησαν μόνον εἰς τὴν ἀνταλλαγὴν παγετώδους τινὸς εὐπροσ-
ηγορίας. Δὲν εἶχεν ὅμως αἰεὶ ποτε οὕτω, διότι ἡ παλαιοτέρα ψυχολογία τῶν

¹ Ideale Fragen in Reden und Vortraegen ὑπὸ M. Lazarus. Berlin 1878 κτλ.